

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Jeli resnično na slovenskem Štajerji ostaja največ otrok brez pouka?

Iz Ptuja. [Izv. dopis.]

V nekem dunajskem časniku bilo je čitati naslednje poročilo o šolskem stanju na Štajerskem: „Vsled poslednjega razkaza uredno sestavljenega po našem deželnem odboru, znašalo je na Štajerskem število otrok dolžnih pohajati učilnico 150.731... Od teh dobivalo je resnično pouk 132.230; povse brez pouka ostalo jih je 18.500. Broj poučevano dece je tore 88% za učilnico ugodnih otrok — številka, katera se znatno spreminja, ako se postavlja za pojedine deželne dele in okraje. Najneugodnejše kaže se vedno še šolsko pohajanje na spodnjem Štajerskem, kder so kakor znano Slovenci v večini; na malem Štajerji nij okraja, kder najmenje 10, pa eden je — Brežci — kder celo 30 odstotkov dece za šolo ugodne ne pohaja učilnice.“ Na prvi pogled tega poročila bi lahko sodilo naše razmere menje znajoče občinstvo, ka Slovenci res jako nemarno svojo mladež posvetujó modricam, ka jim nij mar za bistrenje dušnih sposobnosti, ka črte naobraženost in napredek, ka se klanjajo mraku. Ali stvar do jedra pogledana javlja priličnejše lice. V navedenem razgledu jemali so se v račun vsi otroci od 6. do konca 14. leta, tore 8 let, a malokteri Slovenec privošči svojemu deteti toliko časa za pohajanje vsakdenje šole, nego navadno 5 let. Odštej dobo od 6. do 7. leta, v kterem še so otroci navadno pregingavi za dalešnje in pogostoma grde, vsaj mestoma večkrat nehotne poteve, in deloma za pouk še nesposobni in nezmožni, ki često v šoli druge tovaruše moté in prostor jemljó pripravnejšim,

potle pa 13. in 14. leto, v kterem razdobji je kmetovalcu mladežni doma treba, da mu pomaga delati in vsakdenji kruh služiti, težakov pri zmernih ali skoro nikakših dohodkih ne more plačevati, — in prikaže se druga odstotna številka. Pomisliti je tudi, ka dečka dvajsetletnika roditeljem odvzeme država v vojake, in potakem le malo let koristi oči in materi, ter domanjemu gospodarstvu, a vrnovši se od vojaščine išče si priskrbeti svoje ognjišče, za prvejše skupno rodovinstvo se malo več briga. Mnogoletni vzgajalni in krušni trudovi donašajo roditeljem od lastnih dečkov jako čviple odstotke. Črnogorci odmerili so obvezan pouk na 5 let, namreč od 7. do zaključno 12. leta. Glede na omenjene prikazni uže vsak pametnjak lahko razvideva opravičeni upor proti šletnemu vsakdenjemu pouku; vsaj ga jegova prevzvišenost g. Stremayer, našem narodnemu razvoju navpični nasprotnik, polagoma tudi uže krši in kruši, previdevši istega nerabljivost za seljaštvo, izlasti ubožnejše; boljši uspeh mu prisojujemo v mestih in trgih, ktera imajo razmerno proti seljanom mnogokrat celo nasprotno probitke. Po odbitih navedenih treh letih prijavi se vse drug posledek, nego li je priobčen od naših neprijateljev, in oziraje se na to, težko najdeš okolico ali okraj na slovenskem Štajerskem, kder bi se nahajalo 10 odstotkov dece brez pouka, nego največ dva ali trije odstotki — kde kako služéče pastirče. Kar jaz pomnim, mej Muroj in Dravoj pošilja redno vsak posestnik vse svoje otroke v šolo, takisto Haložan, če nij presiromak, ne pušča svoje mladeži brez najpotrebnejšega pouka, samo naj nikdor ne računí na 8 let. Kriva je tedaj nevednost in hudo ovajajoča dolžitev, ka bi na spodnjem Štajerskem šolsko pohajanje bilo najneugod-

nejše, nego jako ugodno in skoro nikdor ne ostaja brez pouka. Sme se tudi omeniti, ka Slovenec se v petih letih toliko nauči, ka v razumnosti in oliki lada šletnega nemškega učenca, ali mu je konči vrstnik, kar bi se podvojilo, da so naše učilnice resnično narodne, kakor so narodne na Nemškem nemške učilnice, kder ima učenec posel samo s svojim maternim jezikom, kakor zahtevajo pedagogiška pravila. Nemčevanje je povod, ka se v naših narodnih učilnicah malo uspeha ženje in otroci malo veselja javljajo pri takem pomešanem, zdravemu umu in uku protivečem se poučevanju, vsaj za porabni žitek ne odnese ali konči nij odnašal otrok dosle iz nemčevalnih učilnic skoro nikake koristi, tujščino, ktera se je v slovenčka phala in gnela, spozabi z onim hipom, kedar je nehal šolske klopi glodati, a družega se je malo naučil, ker nemščina mu je zaslanjala najlepši čas. Postavite narodne šole na naravno in pravi vzgoji točno odgovarjajočo ter narodu koristiti hotečo podlogo, in v kratkem uvidite povoljen uspeh v pouku, veselje mladeži do zdravega in pametnega šolstva, česar se nadejamo vsled cesarjeve zahvale, kder je račilo jegovo veličanstvo izraziti se: „jaz sem ponosen in srečen ob jednem, da morem take narode, kakor jih obseza ta država, smatrati za svojo veliko družino“; od krone, ktera je blagovolila podpisati § 19. državnih osnovnih zakonov, nadejamo se tudi mi Slovenci narodne ravnopravnosti.

Nij tore opravičeno slovenskem u ljudstvu podrivati krivajo, ka je v nemar za učilništvo, nego pripisati se mora navedenim uzrokom, kterih ni najmenje nij zakrivil Slovenec, nego neprimerna uravnava, neporabne

Listek.

Na Stanko Vrazovem domu.

I.

Vstrežajoč prijaznemu vabilu na novo-mašno svečanost prijatelja Ivana N., ki se je bil obesivši germanizovalno učiteljevanje na klin, jednak spokorjenemu sinu povrnil zopet materi cerkvi v naročje, — peljali smo se lepega poletnega jutra na lahkih vozičkih od Maribora doli po belej cesti, katera se vije po zelenej dolini, razprostrajočej se mej „slovenskimi goricami“, proti iztoku. Ko nam izgine izpred očíj sivo mestno zidovje, in nas obide blagotvorni dih čistega vzduha, obide nas slastno čuvstvo prostosti, in srce nam utriplje od veselja.

Bili smo vsi dobre volje, osobito še prijatelj Milan, kateremu se je bilo posrečilo, izvabiti nas brižne trpine iz mračnih zadublih

uradnih ječ ven v beli svet, v naročje mile matere prirode. A bili smo mu i hvaležni, kajti človek, sedeč leto in dan na jednem in istem mestu in opravlja vedno jednake posle, naveliča se naposled te puščobne jednoličnosti in vzbudi se mu neko hrepenjenje po blagodejnej izpremembi in razvedrenji v prosti prirodi.

V radostnem pomenkovanji o srečnih minulih dneh in zibaje se v sladkej nadeji čakajočih nas zabav, dospeli smo v nekaterih urah do sv. Trojice v slovenskih goricah, kjer smo si od silne vročine razgreta grla z vinskim sokom nekoliko ohladili in se zopet okrepcali, ter po kratkem odmoru odrinili dalje.

Baš se je nagibalo solnce k zatonu za sinje Pohorje, ko dospujemo v Dragotinice, vas pri sv. Jurji na Ščavnici, na Milanov dom, kjer so nas vrli njegovi starši jako prijazno sprejeli in pogostili. Tisto noč nismo mnogo spali, nego sprehajali smo se o mesečnem

srebrnem svitu mesečine po cvetočih, sladko dehtečih livadah, razgrebajočih se po širnej ravani okrog vasi; imeli smo si toliko pripovedovati, in vsak izmej nas je bil uglobljen v slastne slutnje o jutranjem dnevi.

Drugo jutro — bilo je v nedeljo dné 26. avgusta 1877 — odpeljemo se rano z Milanovega doma po divnej ravani mej plodovitimi njivami in cvetočimi senožeti, skozi lične vasi doli v Logárovcu na dom novomašnikov. Poslednji, zagledavši nas od daleč, prihitel nam je nasproti, ter nas je sprejel z radostnim „dobro došli!“ Prišedši na njegov dom, ob cesti na zeleni grivi se dvigajoč, sprejme nas burna godba in jarno pokanje možnarjev, razlegajoče se po širnej ravani in ogromna množica gostov nas obsuje. Tu nas je pozdravil marsikateri prijatelj in znanec, in praznovali smo veselo svidenje. — Novomašnik nas uvede v prostrani, nalašč za to svečanost postavljeni šator, ki je bil od zunaj in znotraj ves pre-

naredbe, krivično vsiljevanje tujščine, in deloma učiteljstvo samo ter istega pomenjkanje.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 15. maja.

Na Dunaji so praznovali 12. t. m. *Šmerlingovo* 50letno službovanje kot uradnik. Stari centralist je v svojem govoru na banketu zopet pokazal, da še zdaj ne vé ali ne hče vedeti, da Avstrija nij nemška.

Vnanje države.

Avstrijsko-turška konvencija je zdaj razglašena, ali — žalostno je za dobrega Avstrijca čitati, da je mogoče bilo, t ako poniževalno konvencijo ali pogodbo s Turčijo podpisati! Člen 1. določuje, da bode upravo Bosne imela Avstrija, ali da bode ona tiste dozdanje turške uradnike, ki so zmožni, obdržala, sicer pa najprej domačine jemala za službena mesta. V členu 2 se Avstrija zavezuje vsem veram v Bosni in Hercegovini svobodo pustiti, sosebno musulmanom, katerih šege morajo se varovati. Vsak napad zoper Muhamedane se mora kaznovati. Ime Nj. veličanstva — sultana se bode še dalje v javnih molitvah imenovalo! V členu 4 se določuje, da turški denar ima v Bosni še zmirom veljavo. V členu 7 se določuje, da mora Avstrija prej porti naznaniti predno bode njena garnizija vmarširala v Novi pazar, kjer pa ostane (člen 8) samo turška uprava in kjer ima samo porta zapovedovati. Turčija sme (čl. 9) kolikor hoče vojske v sandžakatu Novopazarskem imeti, Avstrija toliko kolikor Turčija. — Dunajska „D. Ztg.“ se tolaži, da te Andrassyjeve konvencije nij še cesar podpisal. in upa, da nas bode on rešil — te sramote.

V *angleške* zgorenjej zbornici je rekel 13. maja Salisbury, da se sultan sicer nij zavezal ne posaditi svoje garnizone v Balkan, da pa je res, kar je general Obručev o namerah sultana povedal (namreč da sultan Balkana ne zasede in v Rumelijo ne pošlje garnizone). Sultan sme, a ne mora poslati garnizone. Čisto odrekel pa da se še nij. Ko bi tudi sultan tako slep bil (to so besede angleškega ministra), da bi hotel res tako važne pravice odreči se, ne more tega storiti brez privoljenja družih velicah držav, ki so berlinski dogovor podpisale. — Iz tega se vidi angleška jeza na vsak sporazum Turčije z Rusijo.

Torej *Nemčija* bode dala Eissas-Lotaringcem jako širo avtonomijo. Osnova dotične postave določuje: Imenovanje cesarjevega namestnika, ki bode v Strasburgu stoloval namesto državne kancelarja; ministerstvo v Strasburgu, katerega namestnik je en državni tajnik; postavljenje državnega svetovalestva za posvetovanje o zakonskih predlogah in za za-

stopanje pri zveznem svetovalestvu (bundesratu) s posvetujočim glasom. — Sicer je to jako birokratična in bolj formalna kakor stvarna in prava avtonomija, ali bolja kot nič. Bismark bi rad pridobil Eissases, zato — širi celo federalizem na škodo centralizaciji.

V južnih državah zjedinjene severne *Amerike* so začeli črni zamurci agitirati za svoje izseljevanje.

Japanski vladar ali mikado je izdal okrožnico na svoje uradnike, naj kolikor mogoče ščedijo (varčno ravnajo), da narod ne obuboža. Posnemanja vredno.

Dopisi.

Iz Novega mesta 8. maja. [Izv. dop.] To se pa nam vendar „za malo zdi,“ da ne bi bilo iz metropole Dolenjske strani v našem narodnem glavnem glasilu, slovenskem dnevniku, nobenega poročila o cesarskem slavju 24. aprila. Zato vas lepo prosimo, blagovolite ponatisniti ta moj dopis v svojem listu, če prav res prekasno dohaja in če prav je uže vaš list na kupe podobnih donesel. Pošljem ga še le denes, ker sem nadejal se, da bode kdo drugi dopisal o cesarskej svečanosti. Pa upam, da še nij prekasno, in da boste mogli zdaj še celi dopis natisniti. (Kakor vidite, izjemoma hočemo, da si je res uže kasno. Drugi pot prosimo prej. Gospodje domorodni dopisniki naj se ne zanašajo drug na drugega, ker pri tacem „zanašanji“ navadno ali dostikrat na zadnje nobeden ničesa ne stori in stvar trpi. Ur.)

Začela se je cesarska svečanost 23. apr. ob 4. uri popoldne v gimnaziju, kjer so dijaki izvrstno in precizno izvršili mičljivi program, obstoječi iz muzikalično-deklamatoričnih produkcij, kakor sledi: 1. slavnostni govor; 2. ljudska himna; 3. Franjo Josipova himna, k. Karel Hussak; 4. Slovenija cesarju in cesarici, zl. dr. Toman; 5. Slovenski pesemski venec, k. o. H. Sattner; 6. himna k petindvajsetletnici; 7. Majeve, mešan kor, k. o. H. Sattner; 8. Pesemski venec na čast najvišje cesarske hiše; 9. Prisega zvestobe avstrijskih narodov. Po dovršenem programu se je razdelila obleka 27 vrednim dijakom in pred odhodom je dobil sleherni gost podobo presvitlega cesarja in cesarice.

Zvečer velika godba po radovoljno razsvitljenem mestu. Naši mestni očetje so bili namreč v svojej velikej modrosti po dolgem sklepanji sklenili, mesta ne razsvitljevati, mesto tega pa darovati v smislu presvitlega ce-

sarja 100 gold. pogorelcem v Dragovanji vasi (zoper to je bil neki g. oča, ki je hotel dati ta denar nemškim Bleibergcem!); a naše starejšinstvo obrača, meščanstvo pa obrne: komaj je godba zavrnila cesarsko himno, uže je mesto ko bi trenil žarilo v tisočih in tisočih lučic in plamenčkov, le mestna hiša in še tri, štiri druge znanih nemčurjev so lesketale — v črnej temoti. — Tudi kresovi so se videli iz bližnjih hribocev.

24. aprila, Novomesčanom nepozabljen dan, pa se je praznoval tako-le: Za rana godba; ob 8. uri slovesna maša za gimnazijsko mladost v frančiškanskej cerkvi; ob 9. uri v okinčanej dvorani mestne hiše razkritje novih cesarskih slik, slavnostni govor v nemškem jeziku, a v slovenskem (sit venia verbo!) govor na mestne uboge, katerim so se podelili v spomin temu dnevi mili darovi v srebrnih goldinarjih. Ne morem zamolčati pri tej priliki, da mej tremi zastavami, ki so vihrale na mestnej hiši, nij bilo narodne: v Novem mestu je oficijalno vse „deutsch“! Samo na „narodnem domu“ je plapolal prapor slovenski, živo govoreč, da tu prebivajo Slovenci, ne Nemci.

Ob 1/2 10. uri se je vršila prav ganljiva svečanost dece tukajšnjih ljudskih šol v gimnazijskej dvorani — z govori, s petjem in s poklonom udanosti in ljubezni Najvišjemu prestolu od strani pogumnih dečkov in nežnih deklic. —

Ob 10. uri pa je bilo veliko oficijalno opravilo v kapiteljskej cerkvi, pred katero je meščanska straža pozdrave s strelom dajala.

Ob 12. uri tukajšnjih višjih c. kr. uradov, c. kr. gimnazije in mestnega namestovalestva čestitanje in poklonjenje prisega Njiju Veličanstvoma pred c. kr. okr. glavarjem; ob 2. uri popoldne v kazini banket

Poglavitna svečanost pa se je obhajala v čitalnici, katera je naredila slovesnost s petjem, deklamacijo in sijajnim plesom na čast Njiju Veličanstvoma presvitlemu cesarju in cesarici ob 8. uri zvečer v dvorani prvega narodnega doma. Ta večer se je zopet čitalnica Novomeška pokazala vredno svojega lepega imena, svojega vzvišenega namena; ta večer je z zlatimi črkami začrtan v njenih analih, našim potomcem v večni spomin, in v izgled zvestobe in udanosti presvitlej hiši habsburgskej.

Povabljeni so bili k tej cesarskej slove-

prežen z lipovim vejevjem in olepšan s pisanimi trobojnicami.

Po kratkem zajutreku zagrmé vnovič možnarji, godba zavrila slavjansko koračnico „Naprej!“ in gostje posedejo na vozove, s smerečjem obsenčene in z raznobojnimi zastavami olišpane, katerim so bili priprazeni čili murskopoljski konji, isto tako vsi s pisanimi trakovi nadičeni in z ubranimi zvončki obvešeni, in v dolgej vrsti — bilo je nad trideset vozov — smo drčali v naglem diru tija po širnej planjavi k župnej cerkvi sv. Križa. Bil je veličasten prizor ta poletna naša korzo vožnja! Murapoljci imajo kaj čile in lepe konje, ki daleč na okrog slové in na katere so i ponosni, in s pravom nazivlje Stanko Vraz ta okraj slovensko Tesalijo. A ti ljudje umó tudi voziti, da je veselje!

Pri cerkvi je bila zbrana nebrojna množica radovednega ljudstva iz bližnjih in daljnih krajev in vsakdo je hotel videti „izgubljenega ter zopet spokorjenega sina“. A bil

je tudi res jako ginljiv hip, ko je po dovršenih obredih nove maše, ki se je zbog premnovega ljudstva morala opravljati na prostem, v kapeli zunaj cerkve — novomašnik z vencem na glavi blagoslavljal stara svoja roditelja: izpolnile so se tukaj besede sv. blagovestja: „Večje je veselje v nebesih nad jednim grešnikom, ki se poboljša, nego nad devet in devetdesetimi pravičnimi, ki pokore ne potrebujejo“, — in kakor sem se bil ne davno osobno prepričal, mož je zdaj res vzoren dušni pastir v pravem pomenu besede in je po vsej okolici priljubljen in spoštovan.

Okolo dveh popoldne smo se vrnili zopet v naglem diru na dom novomašnika, kjer nas je pozdravilo radostno pokanje možnarjev. V prijetnej senci prostranega šatora so nas čakale velikanske mize, z raznovrstnimi jedili obilno natovorjene in s krasnimi šopki olišpane, in veseli smo posedli okrog njih. Človeku se je kar srce smijalo pri pogledu toliko mikalnih rečij; osobito nas je očaroval

zlati blišč sladkega ljutomerskega vina, ki je lesketalo v ličnih steklenicah v zavetji velikanskega šopka, kojega smo zbog tega šaljivo „gabrom“ nazivali. Blo nás je gostov ogromno število, domačih in tujih, znanih in neznanih: samih belo-oblečenih in opletenih deklic, takozvanih „svatevc“ je bilo petdeset. Da pri tej priliki nemo pogrešali i dijakov, je naravno; kajti dijaki imajo k takim svečanostim prost pristop, morda, da se jim svečeniški stan bolj prikupi. Bili smo vsi prav dobre volje, radovaje se v složnej družbi do ranega jutra . . . . .

Jako bi se varal, kdor bi solil, da je takova primicija samo cerkvena svečanost; baš narobe: cerkveni obredi se opravijo v cerkvi, in svečanost na domu ima izključljivo naroden značaj. Narod v teh krajih je toliko zaveden, čil in neupogljiv, da človeku dobro dé, bivati mej temi veselimi in iskrenimi ljudmi. Razven tega je ondotno ljudstvo precej izobraženo in ukaželjno, in nij je skoro

snosti vsi odlični gg. uradniki in meščanje: in res tu v prostorih narodnega doma si videl zbrano elito Novomeško v v mnogobroj- nem številu, tako da si pogrešal velike (ne- vezidane) dvorane v I. nadstropji. Izmed gostov odličnih omenim posamezne le gg. c. kr. okr. glavarija, župana novomeškega, c. kr. predsed- sednika in svetovalce deželne sodnije, c. kr. gimn. vodjo s profesorji, in bližnjo duhovščino; a videti nij bilo tudi pri tej svečanosti ne taistih, katere je strah pred narodnim domom. —

Stopivši v vežo narodnega doma si ču- dom videl cesarski podobi, z lavorjem oven- čani, mej frišnimi rožami sveteti se in bli- ščati iznad črne stene, nad glavama v žarečih črkah geslo „Viribus unitis“, spodaj plame- neti Koseskijev stih „Hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovincu ne gane“. V zalo okinčanej dvorani zopet dve cesarski podobi, prekrasni in umetno ovenčani mej zastavami in grbi vseh avstrijskih narodov.

Svečanost se je začela s slavnostnim go- vorom in čitanjem telegrama, katerega je pred začetkom čitalnica poslala na Njiju Veličanstvi. Potem so zapeli — pevcu in pevke, cesarsko himno, po kateri je nastopila na oder krasna gospica Seidlova kot „zvesta Slovenija“ ter deklamovala po Koseskiju pristojno prenare- jeno odo „Trojno ovenčani vnuk vladarjev iz hiše Rudolfa“ — itd. za kar jej je vse ob- činstvo živahno pohvalo dalo. Temu je sledila pesen „Roža“ od Ipavca; poslednjič so zapeli „Naprej!“ — in na to začel se je ples, ki je trajal do 4. ure zjutraj; četvorko je plesalo nad 40 parov, kar se pa mešanega kora tiče, moramo reči, da še kaj takega nijsmo slišali v Novem mestu; posebno krasne so bile pevke na odru. (Gosp. Kravsu, staremu mojstru v podučevanju petja, pa presrečna hvala za nje- gov trud in lepi vspeh!) — Nazadnje pa smo še za neko „cesarsko trto“ srečkali, kar je Dragovanj vasi zopet 17 gld. dalo.

Zdaj pa naj nam naši nasprotniki še opo- našajo — neloyalnost ali kaj?!

Iz Rakoka 14. maja. [Izvir. dopis.] Vse občine in tudi veljavne posamne osebe na Notranjskem so na glavno vodstvo južne že- leznice poslale prošnjo, katero so podpisali tudi tržaški trgovci, da bi se red prihoda in odhoda vlakov nekoliko njim ugodneje prena- redil. Vsakomu, kdor je imel uže kaj opraviti

hiše, pri kateri ne bi imeli dijaka; kar je bolj imovitih kmetov, dajó po dva do štiri si- nove študirat.

Ko je pogrnila mila poletna noč svoj mračnobojni pajčolan po zemlji in je pripla- vala svitla luna na temnosinjnem nebu, izva- bila nas je vesela godba iz šatora ven na prosto, in bele devoyke so se zavrtle po ze- lenej grivi, da smo je zamaknjeni gledali. V tem so pokali možnarji, da se je daleč na okrog razlegalo po nočnej tihoti, in mičnobojni umeteljni ognji so razsvitljevali polumračni poletni vzduh ter romantično obsevali plesoče devoyke. Kadar je prestal veseli ples, posedli smo še jedenkrat okrog našega „gabra“, kjer nam je izvirala blagodejna trsova tekočina in vesele narodne pesni prepevaje, smo pričako- vali zlate jutranje zore.

Ko so zapeli z bližnjih holmov milo ubrani zvonovi „jutrnico“, so začeli pokati v novič možnarji in vesela godba je vabila goste vkupe. Po zajutreku se odpeljemo vsi gostje v Ljutomer, kjer je novomašnik opraviljal

v katerem kraju mej Ljubljano in Trstom mora biti znano, kako neugodno in nerodno za potnike občevajo železniški vlaki na tej progi, kjer ne vozi od 3. ure zjutraj do 3. ure popoldne noben vlak za osebe iz Ljubljane v Trst, in ravno tako ne od 1. ure popolu- dne do 4. zjutraj nobeden iz Trsta v Ljubljano. Ali ravno na tej progi je največja trgovina z lesom, in vsled tega neugodnega vozovna za trpé trgovci mnogo škode, ker morajo na je- den in drug vlak po več ur čakati, predno da se morejo v Ljubljano ali pa v Trst od- peljati. S tem pak se potratu mnogo draze- ga časa, in čas je denar.

Ali tudi posamnim občinam bi se mnogo koristilo, ako bi se vžni red spremenil. Na- vadno morajo ljudje se voziti uže dopoldne v Logatec, kjer so zdaj vse uradnije, s kate- rimi pak imajo ljudje zmirom dosta opraviti, in sicer vedno le dopoldne. Ali da pridejo ob pravem času v Logatec, morajo se uže po noči z mešanim vlakom odpeljati, in tedaj po- rabijo morda za nezatno ali opravilo tako, ki je morajo opraviti, jedno noč in jeden cel dan. Iz tega se razvidijo neokolnosti, ki za- devajo vse stranke, ali katere se tudi lahko odpravé. Naj bi vodstvo južne železnice tako napravilo, da bi oni brzovlak, ki vozi mej Dunajem in Trstom, tja in nazaj ustavljal se malo časa na Rakoku, in poleg tega naj bi se upeljal krajevni ali lokalni vlak mej Šent Petrom in Ljubljano, tako v pri- lici, kakor vozi enak mej Ljubljano in Cel- ljem. S tako napravom bi vodstvo južne želez- nice nam Notranjem in vsem tujcem ustreglo, ki imajo pri nas česa opraviti.

Domače stvari.

— (Za priprave o prihodnjih vo- litvah) so se tukaj prvi pogovori gledé naše organizacije uže vršili. Naj tudi po posameznih okrajih narodnjaki uže zdaj mislijo na sno- vanje lokalnih velilnih odborov za krepko agitacijo.

— (Štajersko-slovenski drž. in deželni poslanci) in drugi odlični rodo- ljubi imajo konec tega meseca dogovorjen shod v Mariboru, v katerem bodo določili o agita- ciji za prihodnje državne volitve.

— (Tiskovna pravda) proti „Slo- vencu“ se je včeraj vršila pred porotniki tajno t. j. pri zaprtih durih. Obravnavanje je tra-

svojo drugo mašo in od koder smo se name- nili v njegov vinograd. Uže davno so bili drugi gostje zdrčali tja doli po širnej ravani, a prijatelj Milan, Franjo in jaz stali smo še vedno okrog svojega „gabra“, ter smo napi- vali srečnejšij bodočnosti Slavjanstva. A na- posled je bilo odrinoti i nam. Ko posedmo na voz, reče šegavo čil novomašnik brat: „Mi bodemo itak prej v Ljutomeru, nego oni drugi“, ter požene iskra vranca po stranskej cesti in res smo dospeli mi mnogo prej v Ljutomer, nego drugi gostje, ter smo je tam začudene pričakovali.

Ali v tem, ko so drugi gostje šli v cer- kev, primem jaz prijatelja Milana za roko in ga povabim, naj me spremi na — Stanko Vrazov dom, katerega sem se bil namenil posled sedem let zopet obiskati. Milanu se o tem mojem vabilu zaiskré oči in radostno pu- stivši vso drugo zabavo pri novomašnikovem vinogradu, — krene v manoj po prijaznej do- lini gori v — Ceróvec.

jalo od 9. dopoldne do popoldne 1/4 4. Na dve porotnikom stavljeni vprašanji so porot- niki odgovorili enoglasno z „nekriv“, in vsled tega je bil odgovorni urednik „Sloven- čev“ „budodstva kaljenja javnega miru in reda“ nekriv izpoznan.

— (Konfisciran) je bil tukaj pred- zadnji „Slovenec“ zavoljo dveh vrstic o svojej pravdi.

— (Življenje rešil) Od tukaj se nam piše: Stotnik U. od tukajšnjega lovskega ba- taljona je včeraj mej 5. in 6. uro popoldne na grad prijezdil, da bi inspirciral vojaško stražo. Konj se splaši — in krene v galopu proti južnej strani, kjer je deset sežajev glo- bok propad, in jezdec bi bil tudi gotovo smrt storil, ako bi neki pogumen kaznjavec, ka- terih je več na omenjenem kraji ravno delalo, ne bil proti konju skočil in ga za uzdo pri- jel ter s pripomočjo družih pridržal — in na ta način stotnika rešil smrti.

— (Valvazorja) je včeraj izšel 57. zvezčič.

— (V velškej fabriki), kjer je oni dan kotel počil, naredila je ta eksplozija za 15.000 gld. škode, katero ima povrniti tržaška „Azienda Assicuratrice“.

— (V Sušjem) je bil voljen Janez Ko- zina za župana, Franc Pintar in Janez Am- brožič pa za svetovalca.

— (Oče in sin dekorirana.) S Kr- škega se nam piše: Poštni oficijal g. Josip Potokar, rojen Mokronožan, dobil je zlati križec zaradi zaslug, katere si je pridobil kot uradnik v Hercegovini. Zanimivo pak je, da je vlansko leto od cesarja njegov oče dobil srebrni križec, da sta torej oče in sin od- likovana. Gotovo pri nas kaj nenavadnega.

— (Samomor.) Iz Pulja se nam piše: Jakob Brvar, c. kr. komisarijski pristav pri marini, ki je leta 1870/71 dovršil gimnazijo v Novem mestu, a prej študiral v Ljub- ljani in je gotovo še vsem svojim sošolcem v dobrem spominu radi svojega veselega tem- peramenta, — se je pred kratkim tu ostrupil.

— (Narodna čitalnica ljubljans- ka) je z dopisom od 3 t. m. prejela od slavnega deželnega predsednika prepis lastno- ročnega pisma Nj. Veličanstva do ministra grofa Taaffeja, v katerem se zahvala izrekuje lojalnim izjavam vosem prebivalcem Avstrije o priliki srebrne proke. Slavno deželno pred- sedstvo v navedenem dopisu povdarja, da tudi narodnej čitalnici velja isto visoko prizna- nje presv. cesarja. Ob jednom s toplo besedo g. deželni predsednik izreka svojo zahvalo či- talnici za povekšanje javne svečanosti pri ve- černici 23. aprila.

— (Tukajšnja deželna bolnica) je zopet v nekaterih oddelkih tako prepol- nena, da morajo mnogim bolnikom na tleh postiljati. Kako, vprašajo „Nov.“, da tistega barona Apfaltrerna, ki ima v deželnem zboru zmirom polna usta o velikih prostorih bolni- nih, nikoli nij v bolnico, da bi to videl?!

— (Kranjskeje trgovinskeje in obrtnijskeje zbornici) je c. kr. kup- čijsko ministerstvo za njene potrebščine v te- kočem letu dovolilo 3202 gold. 50 kr. in za- ukazalo, da se ta znesek pobere od tistih, ki imajo v tej zbornici volilno pravco, in sicer tako, da vsak davkovski goldinar za potreb- ščine naloži 5 kr. priklade.

— (Prihodnjo soboto) dopoldne prodaja v Ljubljani družba kmetijska neko- liko juncev in junic muriškega plemena.

— (Iz Ajdovščine) se nam piše, da so pravila „društva za podporo rokodelcev“ od visocega namestništva v Trstu potrjena, in se vabi uljudno vse gospode, kateri so se že v to društvo vpisali, ali se vpišati hočejo, udeležiti se ustanovnega občnega, javnega zбора v nedeljo 18. t. m. ob 1/24. popoldne v gostilni gosp. Höhnu. Volilo se bode voditelj, tajnik, denarničarja, namestnik in odborniki in pregledovalce za račune.

— (Nova slovenska knjiga.) V založbi tiskarnice družbe sv. Mohorja v Celovci je ravno kar izšla lična knjižica „Kršansko-katoliško nraivoslovje“, (morala), ki jo je spisal France Kosec, župnik v Truškah. Dobi se ta zlasti vsacemu slovenskemu duhovniku potrebna knjiga v Ljubljani pri Gerberji za 1 gold. 20 kr.

— (Slovensko učiteljsko društvo.) Iz odbora se je 1. maja poročala „Tovariš“: — „Tajnik poročala o knjigi „Franc Jožef“. Prvi natis je bil 2000, a hitro se je razprodal, vzlasti iz Štajerskega so okrajni šolski sveti naročevali kar po 200 bukvic, drugi natis je tudi ravno toliki. — Društvo nima sicer koristi od tega, saj je tudi nij iskalo, a tudi materialne zgube ne, ker se ves posel opravlja brezplačno. Vseh troškov je bilo 330 gld. 81 kr., a prihodkov 332 gld. 92 kr., tedaj ostaja 2 gld. 11 kr., poglavitno stvar, za kar je šlo, je društvo doseglo, šole so imele berila za to izvanredno priliko, ob kateri je vsako domoljubno srce radovalo se. — Dolga nemamo, a dobiti imamo pa še 30 gld. in na razpolaganje imamo še kakih 400 bukvic. — Knjiga „Franc Jožef“ je sestavljena tako, da je tudi zdaj, ko je slavnost minola, v mnogem oziru, rabljiva, kajti čitatelj najde tu ob kratkem v točki 12. vse kar se godi pod vladjo „Franca Jožefa“ in pod točko 13. „cesar in država“, je s kratkimi črtami narisana državna uprava. Knjiga se tudi zdaj še zmirrom po malem prodaje. Odbor pristržno zahvalo izreka „hrvatskemu pedagogijskemu društvu“, katero je blage volje in urno postreglo nam s slikami Njiju Veličanstev, kar na Dunaji nijso hoteli storiti. — II. točka je bila: Društvena delavnost. Tajnik poročala: „Podučnega berila“ za mladost je tiskanega 4 pole v 16°, nekaj je prav dobrega vmes, to naj se odbere, drugo izpusti. Preobladala je drugo mnenje: Kar je že tiskanega, naj se z malim dopolni, a potem nadaljuje s 2. snopičem. Prihodnja odborova seja bode 5. junija, kakor navadno, h kateri uljudno vabimo tovariše.“

— (V spanji okraden) je bil kmet Martin Vrhovščak iz Trebanjskega hriba na Dolenjskem, ko je 25. aprila iz Bučke iz semnja domov gredeč v krčmi Franca Bizjaka v Svuru zaspal. Nekdo mu je opasnik prerezal in vzel ves denar 661 gold., v desetkih in petakih.

— (V deželnem gledišču ljubljanskem) napoveduje se, da bode v kratkem dajal takozvani „Caperta Theater“ predstave iz fizike, optike, o „duhovih“ in „strahovih“ itd. Kakor se govori, dajejo te predstave mnogo novostij in zabave; v Draždanih, Pragi, Brnu, Krakovem so bile te predstave z mnogim priznanjem sprejete. Tudi se bode producirala „nova mašina za letanje po zraku“.

Vabilo.

Ker se je na prvo vabilo prepičlo število družbenikov pri občnem zboru sešlo, prelo-

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

žilo se je zborovanje na soboto 17. t. m. zvečer.

Častiti udje naj torej blagovolijo priti v obilnejšem številu omenjeni dan v čitalnično pevsko sobo.

V Ljubljani dne 14. maja 1879.

Odbor „Glasbene Matice“.

Izpred porotnega sodišča.

V Ljubljani 13. maja.

(Eden ki vč, kako se kasarne c. kr. vladi prodajejo.)

(Konec.)

Lorenz je izročil dolžno pismo g. Ulbingovke v znesku 810 gold. advokatu dr. Zupančiču, in mu naročil, naj po sodnijskem potu strogo in hitro denar izterja. Lorenz pa je začelo vendar že smrdeti, zato je zahteval pri policiji potni list za izven Avstrije. To izve g. Ulbingovka, pride v Ljubljano in gre k policijskemu vodji g. Peroni, kateri dovolji Lorenzu obrok osmih dnij, da stvar tako ali tako uravna. Lorenz obljubi, da bode vse uredil. G. Ulbing pa je imela malo vere več v obljubo zatoženčevu in izroči vso stvar dr. Mošetju. Ta piše Lorenzu strogo pismo, naj pride takoj k njemu, da se stvar uravna, drugače bode prisiljen z drugim načinom z njim postopati. A Lorenz pobere svoja šila in kopita, vzame tudi ženo soboj, in ko si je ebril brado, popiha jo z železnico v Gradec. Iz Zidanega mostu še piše dr. Mošetju, da nij mogel priti k njemu, ker ga opravi kličejo v Zagreb in v Sisek. Policija je telegrafirala povsodi za zatožencem. V Gradci na železnici so ga zaprli in pripeljali v Ljubljano v zapor na Žabjek. Tu je dolgo še zmirom trdil, da je novce izročil velikim glavam, ali nazadnje je le priznal, da nij dal nikomur ničesa in da je 700 gold. na Dunaji zaigral, 1000 gold. pa počasi sam zapravil in porabil.

Zagovarja se zatoženec pri obravnavi jako zgovorno ali sleparskim načinom. On si šteje v zaslugo, da nij podkupa izvršil, ki mu ga je bila g. Ulbing naročila. Pravi, da mu je ona še denarja dolžna, in prečita dolg račun, v katerem si zaračuna skoraj vsako stopinjo. K dr. Mošetju, pravi, da nij šel zato, ker mu ta nij napravil naslova „gospod“, kar njemu kot „inteligentnemu“ človeku, in kakor on pravi, možu, ki ima „exterieur“, pristuje. Njegova izpovedba traja brez prestanka skoraj tri ure, kajti Lorenz razgovarja o najnevarnejših lapalijah jako obsirno, govori pa o ene in iste stvari vsakokrat drugače. Njegovo obnašanje in govorjenje je napravilo na poslušajoče občinstvo vtis domišljavega, samo o sebi visoko sodečega sleparja.

Porotnikom se stavijo vprašanja, ki merijo na hudodelstvo goljufije in izneverjenja. Ko je državni pravdnik g. Gerdešič jenjal z zatožbo, vstane Lorenz in v patetičnem na pamet naučenem govoru začne strašno zmedenoz razlagati porotnikom svoja „filozofična“ mnenja, kaj je pravica, kaj nepravica, in kako o tem mislijo razni narodi in razna veroizpovedanja. Ali predsednik g. Kaprec ga ustavi, rekoč, da njemu ne pristuje porotnikom pridigovati o morali. Na to se Lorenz zopet patetično besedi odpoje. — Njegov zagovornik g. Brolih je zagovarjal tudi Lorenza res po svojih včasi čudnih nazorih. Občinstvo se je g. Brolihovim argumentom tako glasno smijalo, da je predsednik poslušalce k mirnosti opozoroval.

Porotniki so stavljeno si vprašanje, ki se tiče hudodelstva goljufije in izneverjenja potrdili in sodnija je obsodila g. „dohtarja“ Lo-

renza na pet let teške ječe, poostrene vsak mesec z jednim postom.

Razne vesti.

* (Povodenj v Slavoniji.) „Narodnim Novinam“ se telegrafuje iz Mihaljca v Slavoniji: Doslej je voda preplavila v 15 občinah dolž Karašice in Bučice potoka 10.000 oralov polja; pod vodo je tudi več vasij, občevati se ne more, narod beži, hiše se podirajo, škoda in obup prebivalstva je velikanska.

* (Turgenjev.) Nemški časniki so zadnje čase mnogo in mnogo lagali o Rusiji; tako so tudi povedali, da je slavni ruski pripovedovalec Turgenjev bil izgnan. A Turgenjev sam piše v pariški „Soleil“, da je vse to laž, nemških listov iznajdba.

* (Iz Rima) se telegrafuje, da je v konsistoriji 12. t. m. veliki Magjar škof Haynald postal kardinal, a Forlati škof v Kotoru.

Smrti v Ljubljani.

13. maja: Hoffman Apolonija, deželnega odbora sluge žena, 41 let stara, v Vodnikovih ulicah št. 2, vsled jetike.

V deželnej bolnici:

12. maja: Helena Eriah, delavka, 32 l., vsled epilepsije. — Rozalija Adam, delavka, 26 l., vsled jetike. — Miha Blažič, gostač, 47 l., vsled namnoženja možjanov. — Jurij Grum, delavec, 32 let star. Franc Schwarz, gostovalec, 57 let star, vsled vnetice trebušne kožice. — France Schweiger, delavec otrok, 2 leti star, na kozah. — Reza Gorenc, mitničarja soproga, 40 let stara.

Tujci.

15. maja:

Pri Slonu: Huzel iz Dunaja. — Förster iz Brna. — Muden iz Kaple.

Pri Matiču: Schoterbeck iz Dunaja. — Chioza iz Gorice. — Rose stein iz Dunaja. — Casati iz Gradca. — Wohlmut iz Dunaja. — Wittreich iz Brna. — Essinger iz Dunaja.

Pri Bavarskem dvoru: Marandini iz Trsta. — Tuchtan iz Reke.

Pri Virantu: Nikolji iz Sarajeva.

Dunajska borza 14. maja.

Štetni drž. dolg v bankovcih	66 gld.	85 kr.
Štetni drž. dolg v srebru	67	25
Zlata renta	79	25
1860 drž. posojilo	125	25
Akcije narodne banke	841	—
Kreditne akcije	260	40
London	117	35
Srebro	—	—
Napol.	9	36
C. kr. cekini	5	53
Državne marke	57	70

A. Orehek,

krojač v Ljubljani,

priporoča se p. n. občinstvu za izdelavanje obleke po najnovejši fačoni, jako ceno, ter s tem naznanja, da ima svoje prostore zdaj poleg vhoda v čitalnično restavracijo,

tik zvezdnega drevoreda. (216-2)

Hiša št. 60

v Ljubljani na spodnjih Poljanah,

prodá se z ugodnimi pogoji prosto. Zidana je pritično, obsega 11 sob, — vsaka posamezen stan s kuhinjo in drvarnico, — prostorno dvorišče, klet, pod, hlev za 8 živinčet, tik hiše kozolec in 2 orala njive. Nadalje se s hišo vred ali posebej prodá tudi 2 orala močvirja in 1 1/2 orala hriba. Hiša je v najboljem stanu, vzlasti pripravna za mesarijo, trgovino ali krčmo. Natančni pogoji in cena izve se pisмено. Ponudbe naj se pošiljajo do 20. maja dod naslovom: J. K. 60, Grignano. (208-3)

Solide Firmen als Vertreter erwünscht.

(190-243)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.